

מֵתוּךְ שֵׁישׁ רְשָׁעִים, דְּאֶלְמָלָא רְשָׁעִים אִין הַצְּדִיקִים
נִפְרִים. דְּבַר אַחַר הָרוּעָה בְּשׁוֹשְׁנִים, הַמְּנַהִיג
עוֹלָמוֹ בְּשֵׁשׁ שָׁנִים, וְהַשְּׁבִיעִית שֶׁבֶת לֵה'. דְּבַר אַחַר
בְּשׁוֹשְׁנִים, בְּאוֹתָם שְׁשׁוֹנִים בְּתוֹרָה.

וּמִלְּשָׁה הָיָה רוּעָה אֶת צֵאן יִתְרוֹ חוֹתְנוֹ כִּהֵן מִדִּין.
רַבִּי חֵיִיא פָּתַח וְאָמַר, (תהלים כ"ג) מִזְמוֹר לְדָוִד
יְיָ רוּעִי לֹא אֶחָסֵר. כְּלוּמַר, יְיָ רוּעִי: יְיָ הָרוּעָה
שְׁלִי. מַה הָרוּעָה מְנַהִיג אֶת הַצֵּאן, וּמוֹלִיכֶם
לְמַרְעָה טוֹב, לְמַרְעָה שָׁמֶן, בְּמִקּוֹם נַחְלֵי מַיִם,
מִיֶּשֶׁר הַלִּיכָתָן בְּצֶדֶק וּבְמִשְׁפָּט. אֵף הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, כְּתִיב בְּנֵאוֹת דְּשָׂא יִרְבִּיצֵנִי עַל מֵי מְנַחֹת
יְנַהֲלֵנִי נַפְשִׁי יִשׁוּבֵב.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, דְּרַךְ הָרוּעָה, לְנַהֲוֹג בְּצֶדֶק אֶת
צֵאָנוּ, לְהִרְחִיקֶם מִן הַגּוֹל, לְהַנְהִיגֶם
בְּמִישׁוֹר, וְהַשְׁכֵּט בִּירוֹ שְׁלֵא יִטּוּ יָמִין וּשְׂמָאל. כֶּף

לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ

רעי - ה' הרועה שלי. מה הרועה מנהיג
את הצאן ומוליכם למרעה טוב, למרעה
שמן, במקום נחלי מים, מישר הליכתן
בצדק ובמשפט - אף הקדוש ברוך הוא,
כתוב בנאות דשא ירביצני על מי
מנחות ינהלני נפשי ישובב.

אמר רבי יוסי, דרך הרועה לנהג בצדק
את צאנו, להרחיקם מן הגול, להנהיגם

שאלמלא רשעים אין הצדיקים נפרים.
דבר אחר הרעה בשושנים - המנהיג
עולמו בשש שנים, והשביעית שבת לה.
דבר אחר בשושנים - באותם ששונים
בתורה.

ומלשה היה רעה את צאן יתרו חתנו כהן
מדין. רבי חייא פתח ואמר, (תהלים כ)
מזמור לדוד ה' רעי לא אחסר. כלומר, ה'

הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, הוּא רוּעָה אֶת יִשְׂרָאֵל
לְהַנְהִיגֵם בְּמִישׁוֹר, וּבְכָל עֵת הַשֶּׁבֶט בְּיָדוֹ שֶׁלֹא יִטּוּ
יָמִין וּשְׂמָאל.

דָּבָר אַחֵר וּמִשָּׁה הָיָה רוּעָה, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, תִּדְעַ
לָךְ, שֶׁפֶל לָךְ זְמַן שֶׁהָרוּעָה חָכָם לְנַחַל אֶת צֵאֲנוּ,
הוּא מוֹכֵן לְקַבֵּל עוֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם. וְאִם הָרוּעָה
שׁוֹטָה, עָלְיוֹ נִקְרָא (מִשְׁלֵי כ"ו) תִּקְוָה לְכִסִּיל מִמֶּנּוּ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִשָּׁה חָכָם הָיָה, וּבִקִּי לְנַהוּג אֶת
צֵאֲנוּ. בֵּא וּרְאֵה, מִדְּוָד, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוּאֵל א', ט"ז)
וְהִנֵּה רוּעָה בְּצֵאֵן. לְלַמְדֵךְ שֶׁדוּד (דף כ"א ע"א) חָכָם גָּדוֹל
הָיָה, וְהָיָה רוּעָה צֵאֲנוּ בְּדִין וּבִשְׁוֹרָה. לְפִיכֵךְ, עָשָׂהוּ
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְלֶךְ עַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְלָמָּה צֵאֵן
וְלֹא בָקָר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִים צֵאֵן.
שֶׁנֶּאֱמַר, (יִחְזַקְאֵל ל"ד) וְאַתָּן צֵאֲנִי צֵאֵן מִרְעִיתִי אָדָם

לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ

נִקְרָא (מִשְׁלֵי כו) תִּקְוָה לְכִסִּיל מִמֶּנּוּ.
אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִשָּׁה חָכָם הָיָה, וּבִקִּי
לְנַהוּג אֶת צֵאֲנוּ. בֵּא וּרְאֵה מִדְּוָד, שֶׁנֶּאֱמַר
(שְׁמוּאֵל א-טז) וְהִנֵּה רֹעֵה בְּצֵאֵן. לְלַמְדֵךְ שֶׁדוּד
חָכָם גָּדוֹל הָיָה, וְהִנֵּה רוּעָה צֵאֲנוּ בְּדִין
וּבִשְׁוֹרָה, לְפִיכֵךְ עָשָׂהוּ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
מְלֶךְ עַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְלָמָּה צֵאֵן וְלֹא
בָקָר? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִים

בְּמִישׁוֹר, וְהַשֶּׁבֶט בְּיָדוֹ שֶׁלֹא יִטּוּ יָמִין
וּשְׂמָאל. כִּךְ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הוּא רוּעָה
אֶת יִשְׂרָאֵל לְהַנְהִיגֵם בְּמִישׁוֹר, וּבְכָל עֵת
הַשֶּׁבֶט בְּיָדוֹ שֶׁלֹא יִטּוּ יָמִין וּשְׂמָאל.

דָּבָר אַחֵר וּמִשָּׁה הָיָה רֹעֵה - אָמַר רַבִּי
יוֹסִי, תִּדְעַ לָךְ, שֶׁפֶל זְמַן שֶׁהָרוּעָה חָכָם
לְנַחַל אֶת צֵאֲנוּ, הוּא מוֹכֵן לְקַבֵּל עַל
מַלְכוּת שָׁמַיִם. אִם הָרוּעָה שׁוֹטָה, עָלְיוֹ

אֲתֶם. וּכְתִיב, (יחזקאל ל"ו) כְּצֵאן קִדְשִׁים כְּצֵאן יְרוּשָׁלַיִם.

מֵה הַצֵּאן, כְּשִׁיקְרָבוֹ עַל הַמִּזְבֵּחַ, בְּשִׁבְלָם זֹכָה
 לְחַיֵי הָעוֹלָם הַבָּא. כִּן הַמְּנַהֵיג לְיִשְׂרָאֵל בְּדִין
 וּבְשׁוֹרָה, בְּשִׁבְלָם זֹכָה לְחַיֵי הָעוֹלָם הַבָּא. וְעוֹד,
 הָרוּעָה אֶת הַצֵּאן, כְּשֶׁהַצֵּאן יוֹלְדֵת, הָרוּעָה נוֹטֵל
 אוֹתָם טְלָאִים בְּחִיקוֹ, כִּדִּי שְׁלֵא יִלְאוּ וַיִּנְעוּ,
 וּמוֹלִיכֵם אַחֲרֵי אֲמוֹתֵם, וּמְרַחֵם עֲלֵיהֶם. כִּן הַמְּנַהֵיג
 לְיִשְׂרָאֵל, צָרִיךְ לְהִנְהִילָם בְּרַחֲמִים, וְלֹא בְּאֲכֻזְרִיּוֹת.
 וְכֵן אָמַר מֹשֶׁה, (במדבר י"א) כִּי תֹאמַר אֵלַי, שְׂאֵהוּ
 בְּחִיקָךְ וְגו'.

מֵה הָרוּעָה אֶת הַצֵּאן, כְּשֶׁהוּא רוּעָה טוֹב, מְצִיל
 אֶת הַצֵּאן מִן הַזְּאֵבִים, וּמִן הָאֲרִיּוֹת. כִּן
 הַמְּנַהֵיג לְיִשְׂרָאֵל, אִם הוּא טוֹב, מְצִילָן מִן הָעֲבוֹדֹת
 כּוֹכָבִים וּמְזֻלוֹת, וּמִדִּין שֶׁל מַטָּה, וּמִדִּין שֶׁל מַעְלָה,

לשון הקודש

וַיִּנְעוּ, וּמוֹלִיכֵם אַחֲרֵי אֲמוֹתֵם וּמְרַחֵם
 עֲלֵיהֶם - כִּן הַמְּנַהֵיג לְיִשְׂרָאֵל צָרִיךְ
 לְהִנְהִילָם בְּרַחֲמִים, וְלֹא בְּאֲכֻזְרִיּוֹת. וְכֵן
 אָמַר מֹשֶׁה, כִּי תֹאמַר אֵלַי, שְׂאֵהוּ
 בְּחִיקָךְ וְגו'.

מֵה הָרוּעָה אֶת הַצֵּאן, כְּשֶׁהוּא רוּעָה
 טוֹב, מְצִיל אֶת הַצֵּאן מִן הַזְּאֵבִים וּמִן
 הָאֲרִיּוֹת - כִּן הַמְּנַהֵיג לְיִשְׂרָאֵל, אִם הוּא
 טוֹב, מְצִילָם מִן הָעֲבוֹדֹת, וּמִדִּין שֶׁל מַטָּה,

צֵאן, שְׂנֵאמַר (יחזקאל לד) וְאֶתֵן צֵאֲנֵי צֵאן
 מְרַעֲיָתִי אֲדָם אֲתֶם. וְכֵתוּב כְּצֵאן קִדְשִׁים
 כְּצֵאן יְרוּשָׁלַם.

מֵה הַצֵּאן, כְּשִׁיקְרָבוֹ עַל הַמִּזְבֵּחַ,
 בְּשִׁבְלָם זֹכָה לְחַיֵי הָעוֹלָם הַבָּא - כִּן
 הַמְּנַהֵיג לְיִשְׂרָאֵל בְּדִין וּבְשׁוֹרָה, בְּשִׁבְלָם
 זֹכָה לְחַיֵי הָעוֹלָם הַבָּא. וְעוֹד, הָרוּעָה אֶת
 הַצֵּאן, כְּשֶׁהַצֵּאן יוֹלְדֵת, הָרוּעָה נוֹטֵל
 אוֹתָם טְלָאִים בְּחִיקוֹ, כִּדִּי שְׁלֵא יִלְאוּ

וּמְדַרְיֹכָן לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. כִּךְ מֹשֶׁה, רוֹעֵה נֶאֱמָן
הָיָה, וְרָאָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׂכַדְאֵי הוּא לְרַעוֹת
אֶת יִשְׂרָאֵל, בְּאוֹתוֹ הַדִּין מִמֶּשֶׁ, שֶׁהָיָה רוֹעֵה אֶת
הַצֹּאן, לְפִשְׁבִּים, כְּפִי הַרְאוּי לָהֶן, וְהַנְּקֻבוֹת כְּפִי
הַרְאוּי לָהֶן.

וּלְפִיכֶךְ כְּתִיב, וּמֹשֶׁה הָיָה רוֹעֵה אֶת צֹאן יִתְרוֹ
חוֹתְנֹו, וְלֹא שְׁלוֹ, דְּאָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְכִי
מִי שֶׁנָּתַן אֶת צְפוּרָה בְּתוֹ לְמֹשֶׁה, לֹא נָתַן לוֹ צֹאן
וּבְקָר, וְהֵלֵא יִתְרוֹ עָשִׂיר הָיָה. אֲלֵא מֹשֶׁה לֹא הָיָה
רוֹעֵה אֶת צֹאנוֹ, כְּדִי שְׁלֹא יֹאמְרוּ בְּשִׁבִיל שֶׁהָיָה
צֹאנוֹ עִמּוֹ, הָיָה רוֹעֵה אוֹתָן בְּטוֹב. וְלִכֵּן כְּתִיב אֶת
צֹאן יִתְרוֹ חוֹתְנֹו, וְלֹא אֶת שְׁלוֹ. כִּהֵן מִדִּין, רַבִּי
תַּנְחוּם אָמַר, אֶף עַל גַּב שֶׁהָיָה עוֹבֵד בּוֹכְבִים
וּמְזוֹלוֹת, בְּשִׁבִיל שֶׁעָשָׂה עִמּוֹ חֶסֶד, הָיָה רוֹעֵה צֹאנוֹ
כְּדִין וְכִשְׁוֶרָה, בְּמַרְעָה טוֹב שְׁמֵן וְדָשֵׁן.

לשון הקודש

וכי מי שנתן את צפוּרה בתו לְמֹשֶׁה, לֹא
נתן לוֹ צֹאן וּבְקָר? וְהֵלֵא יִתְרוֹ עָשִׂיר
הָיָה? אֲלֵא מֹשֶׁה לֹא הָיָה רוֹעֵה אֶת צֹאנוֹ,
כְּדִי שְׁלֹא יֹאמְרוּ: בְּשִׁבִיל שֶׁהָיָה צֹאנוֹ
עִמּוֹ, הָיָה רוֹעֵה אוֹתָם בְּטוֹב. וְלִכֵּן כְּתוּב
אֶת צֹאן יִתְרוֹ חוֹתְנֹו, וְלֹא אֶת שְׁלוֹ. כִּהֵן
מִדִּין - רַבִּי תַּנְחוּם אָמַר, אֶף עַל גַּב
שֶׁהָיָה עוֹבֵד בּוֹכְבִים וּמְזוֹלוֹת, בְּשִׁבִיל

וּמְדִין שֶׁל מַעֲלָה, וּמְדַרְיֹכָם לְחַיֵּי הָעוֹלָם
הַבָּא. כִּךְ מֹשֶׁה, רוֹעֵה נֶאֱמָן הָיָה, וְרָאָה
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂכַדְאֵי הוּא לְרַעוֹת
אֶת יִשְׂרָאֵל בְּאוֹתוֹ הַדִּין מִמֶּשֶׁ, שֶׁהָיָה
רוֹעֵה אֶת הַצֹּאן לְפִשְׁבִים כְּפִי הַרְאוּי
לָהֶם, וְהַנְּקֻבוֹת כְּפִי הַרְאוּי לָהֶם.

וּלְפִיכֶךְ כְּתוּב וּמֹשֶׁה הָיָה רוֹעֵה אֶת צֹאן
יִתְרוֹ חוֹתְנֹו, וְלֹא שְׁלוֹ, שְׁאָמַר רַבִּי יוֹסִי,

וַיִּנְהַג אֶת הַצֵּאֵן אַחֲרֵי הַמְדַבֵּר. (שמות ג') רַבִּי יוֹסִי
 אָמַר, מֹשֶׁה, מִיּוֹם שֶׁנּוֹלַד, לֹא זָזָה מִמֶּנּוּ
 רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. רָאָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, שְׁאוֹתוֹ מְדַבֵּר
 הִיָּה קְדוֹשׁ, וּמוֹכֵן לְקַבֵּל עוֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם עָלָיו.
 מַה עָשָׂה, הִנְהִיג אֶת הַצֵּאֵן אַחֲרֵי הַמְדַבֵּר. רַבִּי
 יִצְחָק אָמַר, אַחֲרֵי הַמְדַבֵּר עַל כָּל פָּנִים, וְלֹא
 בַּמְדַבֵּר, שֶׁלֹּא רָצָה שְׂיִכְנְסוּ בְּתוֹכוֹ, אֶלָּא הִרְחִיקָם
 אַחֲרֵי הַמְדַבֵּר.

וַיָּבֵא אֶל הַר הָאֱלֹהִים חֲרָבָה, (שמות ג') הוּא לְבָדוּ
 בְּלֹא צֵאֵן. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הֵאֵי אֲבָנָא,
 דְּמִקְבְּלָא פְּרוּזָא, כִּד חָמִי לִיה, (מחטא) מְדַלְגָא עִילָיו.
 כִּד מֹשֶׁה וְהַר סִינַי, כְּשֶׁנִּרְאוּ זֶה עִם זֶה, דְּלִג עָלָיו.
 הָדָא הוּא דְכָתִיב, וַיָּבֵא אֶל הַר הָאֱלֹהִים חֲרָבָה.
 אָמַר רַבִּי אֲבָא, מוֹכְנִים הָיוּ מִשֵּׁשֶׁת יָמֵי בְּרֵאשִׁית,

לשון הקודש

שֶׁלֹּא רָצָה שְׂיִכְנְסוּ בְּתוֹכוֹ, אֶלָּא הִרְחִיקָם
 אַחֲרֵי הַמְדַבֵּר.

וַיָּבֵא אֶת הַר הָאֱלֹהִים חֲרָבָה, הוּא לְבָדוּ
 בְּלֹא הַצֵּאֵן. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֲבָן זו
 שְׁמִקְבְּלַת פְּרוּזָא, כְּשֶׁרוּאָה אוֹתוֹ, (מחטא)
 מְדַלְגַת עָלָיו. כִּד מֹשֶׁה וְהַר סִינַי,
 כְּשֶׁנִּרְאוּ זֶה עִם זֶה, דְּלִג עָלָיו. זֶהוּ שְׁכַתוֹב
 וַיָּבֵא אֶל הַר הָאֱלֹהִים חֲרָבָה.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, מוֹכְנִים הָיוּ מִשֵּׁשֶׁת יָמֵי

שֶׁעָשָׂה עִמּוֹ חֶסֶד הִיָּה רוּעָה צֵאֵנוּ כְּדִין
 וּכְשׁוֹרָה, בְּמַרְעָה טוֹב שָׁמֵן וְדָשֵׁן.

וַיִּנְהַג אֶת צֵאֵנוּ אַחֲרֵי הַמְדַבֵּר. רַבִּי יוֹסִי
 אָמַר, מֹשֶׁה, מִיּוֹם שֶׁנּוֹלַד, לֹא זָזָה מִמֶּנּוּ
 רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. רָאָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שְׁאוֹתוֹ
 מְדַבֵּר הִיָּה קְדוֹשׁ, וּמוֹכֵן לְקַבֵּל עַל
 מַלְכוּת שָׁמַיִם עָלָיו. מַה עָשָׂה? הִנְהִיג אֶת
 הַצֵּאֵן אַחֲרֵי הַמְדַבֵּר. רַבִּי יִצְחָק אָמַר,
 אַחֲרֵי הַמְדַבֵּר עַל כָּל פָּנִים, וְלֹא בַּמְדַבֵּר,

זֶה עִם זֶה. וְאוֹתוֹ הַיּוֹם, נִתְרַגַּשׁ הָהָר לְמוֹל מֹשֶׁה.
 וּבִיּוֹן שְׂרָאָהוּ שְׁנַכְנַם לְתוֹכוֹ, וְדִלַּג בּוֹ, עָמַד הָהָר.
 מְלַמֵּד, שְׁשִׁמְחִים הָיוּ זֶה עִם זֶה.

אָמַר רַבִּי יִנְאִי, (נ"א רבי יוסי) יוֹדֵעַ הָיָה מֹשֶׁה, שְׂאוֹתוֹ
 הָר, הָר הָאֱלֹהִים הוּא. דְּכִתְיִב וַיָּבֵא אֶל הָר
 הָאֱלֹהִים. דְּתַנָּן, מָה רָאָה מֹשֶׁה בְּאוֹתוֹ הָר, רָאָה
 עוֹפוֹת שְׁהָיוּ פּוֹרְחִים, וּפּוֹרְשִׁים בְּנִפְיָהֶם וְלֹא הָיוּ
 נִכְנָסִים בּוֹ.

רַבִּי יִצְחָק (נ"א אָמַר ר' יִצְחָק) אֹמֵר, רָאָה הָעוֹפוֹת
 פּוֹרְחִים וְטָסִים מִשָּׁם, וְנוֹפְלִים לְרַגְלָיו שֶׁל
 מֹשֶׁה, מִיַּד הַרְגִּישׁ בְּעֵינָיו, וְהֶעֱמִיד אֶת הַצֵּאֵן אַחַר
 הַמַּדְבָּר, וְהוּא נִכְנָס לְבִדּוֹ.

וַיֵּרָא מְלֶאכֶד ה' אֵלָיו בְּלִבַּת אִשׁ מִתּוֹךְ הַסֶּנֶה.
 (שמות ג')

לשון הקודש

ופורשים בנפיהם, ולא היו נכנסים בו.
רבי יצחק (אמר רבי יצחק) אומר, ראה
 העופות פורחים וטסים משם, ונופלים
 לרגליו של משה. מיד הרגיש בעיניו,
 והעמיד את הצאן אחר המדבר, והוא
 נכנס לבדו.

וירא מלאך ה' אליו בלבת אש מתוך הסנה.
 רבי תנחום אומר, שעת המנחה

בראשית זה עם זה, ואותו היום נתרגש
 הָהָר לְמוֹל מֹשֶׁה. וּבִיּוֹן שְׂרָאָהוּ שְׁנַכְנַם
 לְתוֹכוֹ וְדִלַּג בּוֹ, עָמַד הָהָר. מְלַמֵּד
 שְׁשִׁמְחִים הָיוּ זֶה עִם זֶה.

אָמַר רַבִּי יִנְאִי, יוֹדֵעַ הָיָה מֹשֶׁה שְׂאוֹתוֹ
 הָר, הָר הָאֱלֹהִים הוּא, שְׁכַתּוֹב וַיָּבֵא אֶל
 הָר הָאֱלֹהִים. שְׁשִׁנְנוּ, מָה רָאָה מֹשֶׁה
 בְּאוֹתוֹ הָר? רָאָה עוֹפוֹת שְׁהָיוּ פּוֹרְחִים

הִיְתָה, שְׁמֵדַת הַדִּין שׁוֹלֵטַת בּוֹ. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, וְהָא כְּתִיב, (תהלים מ"ב) יוֹמָם יִצְנֶה יי' חֲסָדוֹ. מִדַּת חֲסָד קָאָמַר, וְלֹא מִדַּת הַדִּין. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִשְׁיֹצֵא הָאֹר, עַד שְׁנוּטָה לְרַדְתָּ, נִקְרָא יוֹם, וְהוּא מִדַּת חֲסָד. מִשְׁנוּטָה לְרַדְתָּ, נִקְרָא עֶרֶב, וְהוּא מִדַּת הַדִּין. וְהִינּוּ דְכְּתִיב, (בראשית א') וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאֹר יוֹם.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, שְׁעַת הַמְּנַחָה הוּא, מִשְׁשׁ שְׁעוֹת וְלִמְטָה. דִּתְנִיָא ר' יִצְחָק אוֹמַר, מִהוּ דְכְּתִיב, (שמות ט"ז) בֵּין הָעֶרְבִים תֹּאכְלוּ בָשָׂר וּבִבְקָר תִּשְׁבְּעוּ לָחֶם. בֵּין הָעֶרְבִים, דִּהוּא שְׁעַתָּא (דף כ"א ע"ב) דִּדְיָנָא תֹאכְלוּ בָשָׂר. וְכְתִיב, (במדבר י"א) הַבָּשָׂר עוֹדְנָנוּ בֵּין שְׁנֵיהֶם וְאִף יי' חָרָה בְּעַם. מִשּׁוּם, דִּבִּין הָעֶרְבִים, דִּינָא דְמַלְכוּתָא שְׁלִיטָא. וּבִבְקָר תִּשְׁבְּעוּ לָחֶם, מִשּׁוּם דְּאִקְרִי חֲסָד הַהוּא שְׁעַתָּא, וְכְתִיב, (תהלים נ"ב) חֲסָד אֵל

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, שְׁעַת הַמְּנַחָה הוּא מִשְׁשׁ שְׁעוֹת וְלִמְטָה. שְׁלִמְדְנוּ, רַבִּי יִצְחָק אוֹמַר, מִהוּ שְׁכַתוּב (שמות טז) בֵּין הָעֶרְבִים תֹּאכְלוּ בָשָׂר וּבִבְקָר תִּשְׁבְּעוּ לָחֶם? בֵּין הָעֶרְבִים, שְׁהִיא שְׁעַת הַדִּין, תֹּאכְלוּ בָשָׂר. וְכַתוּב הַבָּשָׂר עוֹדְנָנוּ בֵּין שְׁנֵיהֶם וְאִף ה' חָרָה בְּעַם, מִשּׁוּם שְׁבִין הָעֶרְבִים, דִּין הַמַּלְכוּת שׁוֹלֵט. וּבִבְקָר תִּשְׁבְּעוּ לָחֶם, מִשּׁוּם

הִיְתָה, שְׁמֵדַת הַדִּין שׁוֹלֵטַת בּוֹ. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, וְהָרִי כְּתוּב (תהלים מב) יוֹמָם יִצְנֶה ה' חֲסָדוֹ. מִדַּת חֲסָד אָמַר, וְלֹא מִדַּת הַדִּין. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִשְׁיֹצֵא הָאֹר עַד שְׁנוּטָה לְרַדְתָּ נִקְרָא יוֹם, וְהוּא מִדַּת חֲסָד. מִשְׁנוּטָה לְרַדְתָּ נִקְרָא עֶרֶב, וְהוּא מִדַּת הַדִּין. וְהִינּוּ שְׁכַתוּב (בראשית א') וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאֹר יוֹם.